

גוש אמונים מתנחל בממשלה

זהירות: מוקש

שחורים, אפורים ולבנים: כפייה דתית וחלת ג'ובים לאלפי חבריהן. אבל בעניינים הלאומיים הגדולים, הן היו תמיד בצד הפלג המתון ביותר בממשלה. מנהיג המפד"ל, משה שפירא, היה עמודי התווך של המחנה הקרוי כיום "יוני". כמא בקיום הגדולים בין דיון בן-גוריון ומשה שרת, התייצב שפירא לצד שרת.

הוא מילא תפקיד חשוב בהתמודדות הפנימית שהכי ריחה את בן-גוריון ב-1953 לפרוש מן הממשלה ולצאת לגלות שדה-בוקר. הוא מילא תפקיד דומה בהדחה השנייה של בן-גוריון, בפרשת-לבנון.

פוליטיקאים מיקצועיים היו בטוחים כי עמדה זו של המפד"ל תימשך תמיד. לכל היותר, סברו, יעלה המחיר. אם יהיה צורך בהחזרת השטחים, אפשר לתת למפד"ל עוד רישיון של בנק, או את הפסקת נתיחות-המתים.

הם לא הבינו כי בינתיים התרחש משהו, במעמקי הציבור הדתי, המשנה את המפה הפוליטית מן היסוד. הפיכה תתיקרקעית זו התחוללה בשטח החינוך.

ה חינוך הישראלי כולו הוא לאומני, צרי-אופק ומוקדש לפולחן השבט. הצעיר הישראלי לומד כי "העולם כולו נגדנו", הגויים שטופים זימה, והתרבות האנושית כולה היא תוצאת הגניוס היהודי.

ההיסטוריה האנושית מתמקדת בשרשרת האינסופית של רדיפת היהודים. דיברי ימי העמים האחרים חשויים רק במידה שהם מצטלבים עם תולדות היהודים. בפוגרום זה או אחר. תרבות ספרד מתמצית בגירוש היהודים, מסעיה-הצלב בשחיטת היהודים בחבל הריון, עמים שלא נודמן להם לשחוט יהודים, אינם קיימים כלל. מי שמע בבית-הספר על תרבות הודו, ועל ממלכת האינקה? לכן זה קוראים, "תודעה יהודית". היא הכתיבה כי המוצר המצוי של החינוך הישראלי יהיה נקי מכל מנטע מעמיק עם תרבות העולם וספרותו, ושיהווה קאטאלוג חי של צורות היהודים בכל הדורות.

אבל מוצר זה אינו הגרוע ביותר. בסוף המאה ה-20 קשה לחיות בניחוח מן העולם, הקולנוע, הרדיו, הסל-וויזיה, העיתונות, מכשירי-הספרים, המוסיקה — כל אלה חושפים את התלמיד להשפעות זרות המאונות, ולו במעט. את האגור-מאניה היהודית. לא כן תלמיד החינוך הדתי.

כ אשר ויתר דויד בן-גוריון על החינוך הממלכתי האחד והעניק לציבור הדתי מערכת-חינוך נפרדת ("ממלכתית-דתית", כביכול), הוא בגד בעצמו. אך ייתכן שאו בגד גם בעתידה של מדינת-ישראל כמדינה שפויה, המסוגלת להתקיים בעולם המודרני.

החינוך הדתי מכוון כל כולו ליצור בן-אדם המנותק מן העולם הכללי, החי בעולם סגור הרמטית משלו. הוא עוין לכל דבר שאינו יהודי, אינו מכיר בכל מוסר שאינו לטובת היהודים, זר לכל לאום או דת שאינם יהודיים.

ייתכן שזהו סילוף מיפלצתי של היהדות האמיתית. אך לא זהו הדבר הקובע.

מדי שנה בשנה מוציאה מערכת זו מתוכה אלפי בני-אדם בעלי שטאנץ אחד לגמרי, לאר מנים, קנאיים, שונאי-גוים, שיש להם קושאן מדי הקדוש ברוך-הוא לכבוש כל שטח ולגרש כל עם, כנוסח כובשי-בבל.

וזהו מה שקרה, בתהליך איטי של דור. בכל שנה הלך לעולמו שנתון של אנשים דתיים מתונים-יחסית. הניכר הדת היהודית של אירופה וארצות-ערב. בכל שנה מצטרף שנתון של קנאים צעירים.

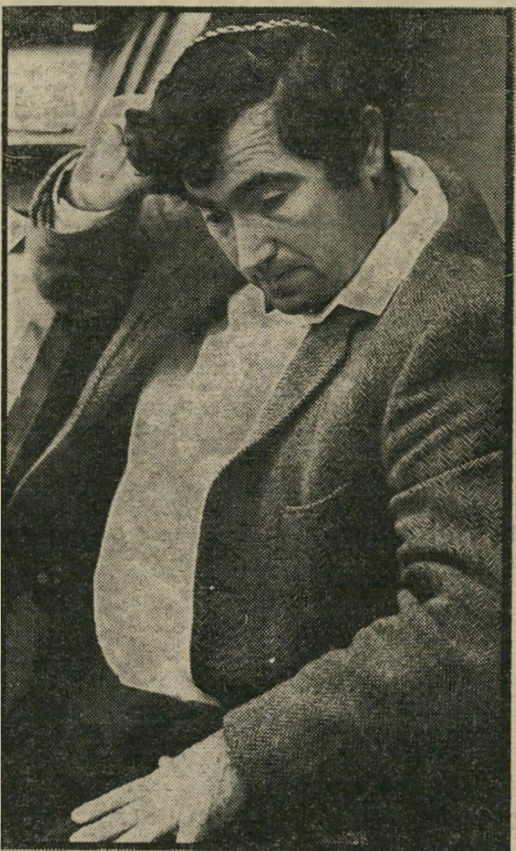
כיום קיימות שתי מפד"ל — זו של בורג, וזו של המר. ייתכן כי יתפלגו, ותקום תנועה לאומנית-דתית קיצונית, שבה-שוואה אניה תיר ראה תנועת-החרות כאגודה של ותיקי-אצ"ל בעלי שיניים ותותכות. את זו מייצג המר בממשלה.

א ישויותיו של המר מעלימה את כל התהליכים האלה. מי יעלה על דעתו כי צעיר זה יטפס על בריקות. יכפה את דעתו על הממשלה. יסחוף אחריו את רבין ופרס? אבל הרושם מטעה. כי המר עצמו יהיה רק שליח. מאחוריו עומדת המאסה הגדולה של חובשי-הכיפה, שר חרי ארץ-ישראל השלמה, צבא-הקבע של אדוני-צבאות. להמר לא תהיה ברירה אלא לבטא גדודים אלה.

עם הצטרפותו של השר זבולון המר לממ"ל, קרה בה משהו. מוקש קמזני נוסף הונח בדרך לשלום — והעדיף-פטיש יכול לפוצץ את המוקש בכל עת, במכה אחת.

לא הנאומים המזהירים של מנחם בגין. לא ההיסטוריה המפוברקת של שמואל תמיר, אף לא המהלכים הצינניים של משה דיין ושימרון פרס הפכו את השטחים המוחזקים לשדה-מוקשים. את המוקשים זרעו אנשי אמונים, בזה אחר זה, במישרון או בעקיפין, מקוריות-ארבע ועד רמת-הגולן, ממבואות רמאללה ועד לפיתחת-רפיח.

אנשי אמונים וחבריהם. הם היוצרים את התקריות במערת-המכפלה, כדי לכפות על הארץ מילחמות-דת בנור סח ימיה-ביניים. הלחץ שלהם תרם תרומה מכרעת לכך שכיום אין שום ממשלה בישראל יכולה לדון ברצינות על שלום. מבלי לחשוב בחלחלה על מילחמת-אזרחים ברחבי המדינה, מהומות-רחוב, התנגשויות בנשק חם וקר. בצד השני של הכמה, במחנה-השלום, אין שום כוח המגיע אף לקרסוליו של גוף זה. מחנה-השלום מפולג ומפורר. פלגיו רובצים בביצה של אינטריגות אישיות וחשבונות קטנוניים. העיניים שואות אל הכיסאות ב-

זבולון המר: איש ושמו פטיש

כנסת. הטובים מסתפקים בסירוסם חוות-דעת מלומדות. מתוך אמונה נאיבית כי הודעת-פרשנות היא פעולה פוליטית.

מחנה-השלום אינו מסוגל להתאחד אף למען המטרה הקדושה ביותר. בעיני הממשלה הוא משודד לאספסופי. איש אינו מעלה בדעתו שמחנה איסטינופי זה, הנכסף לרספקטביליות בכל מחיר, ייצא איפעם לרחוב ויתמודד עם ההמונים המשוזהכים של הגוש.

האיש שייצג גוש זה בממשלה יהווה בה כוח. שאי אפשר יהיה להתעלם ממנו. ולא-ידווקא בתחום הסעד. הוא לא יהיה השר השלישי של המפד"ל. הוא יהיה השר הראשון של אמונים. הגוש יניח אותו במעשיו.

כ רשנים רבים אינם תופסים את מהות התהליך. שהוליד את גושי-אמונים וצעירי מפד"ל. שני הורי המפד"ל, מיפלגות המיזרחי והפועל-המיזרחי, היו שייכות תמיד לאגף המתון ביותר של התנועה הצינונית. הן דרשו את ליטרת-הבשר שלהם — עסקים

יש משהו מפחיד בשמו של אדם הקרוי פטיש. בשעתו הכירה ההיסטוריה היהודית אדם שזכה בכי נוי פטיש, או מקבת. יהודה המכבי, או המכבי, ניהל מילחמת-גבורה נגד השלטון הסוריה-יווני, ותוך כדי כך שחט באופן יסודי ועיקבי את כל האנשים הליברליים, המתונים והשפויים ביישוב היהודי בארץ. כאשר סיים את מלאכתו ומת מות גיבורים, נמצא היישוב על דרך המלך להתאבדות לאומית.

עכשיו יש לנו צעיר חדש, ששמו פטיש. קשה מאוד להשוות את זבולון המר ליהודה המכבי. שום במאי-סרטים לא היה בוחר בו לתפקיד זה. כי המר הוא בחור שקט, צנוע, כימעט נחבא-אלי-הכלים. נאומיו דומים יותר לדרשת בר-מיצווה של ילד-טוב-ירושלים, מאשר לקריאתו חוצבות-החבות של דמגוג משלהב. אבל רושם זה עשוי להטעות. זבולון המר מייצג אותם כוחות שכבר נהו לפעם להתאבדות לאומית של עם ישראל: הקנאות צרתי-האופק, ההתקוממות נגד המח"שבה הרצינואלית, הכמיהה לסיום עטורית-הילה במרומי המצדה. איש זה מצטרף עתה לממשלה.

צ יניקאי יגיד: או מה? בסך-הכל עשה המר קצת רעש. אירגן התחליוות, גרם צרות למיפלגתו ולממ"ל שלה. וכל זה כדי למכור את עצמו ברגע המכריע ולזיכות בכיסא של שר בגיל 38. תרגיל מוצלח. ותו לא. מי שחושב כך, עושה איצדק להמר. כי המר אינו מצטרף לממשלה בניגוד לרצונו שולחני. הוא הצליח לתמרן את הדברים כך ששולחניו, צעירי המפד"ל ואנשי גוש אמונים, נתנו לכניסתו, ועומדים מאחוריו.

זבולון המר אינו עובר מנושי-אמונים לממ"ל שרת רבין. הוא מכניס את גושי-אמונים לתוך ממשלת-רבין. בכך יש הבדל עצום. אותו ציניקאי יכול להמשיך ולחשקות: נו? היו שלר שה שרי-מפד"ל בממשלה. כולם היו ניצים, וכולם הטיפו לסיסוף קדוש. אחד נפטר, במקומו בא אחר. במה ייבדל השר זבולון המר מן השר יצחק רפאל, למשל, שגם הוא נוהג כאביר ארץ-ישראל השלמה? האם יהיו כנפיו של הכרוב המר שונות מכנפי המלאך רפאל?

זוהי מחשבה מרגיעה. אבל אין היא נכונה. זבולון המר לא יהיה שם שר נוסף משרי המפד"ל. הוא ייצג בממשלה תנועה חדשה. בכך יש הבדל עצום. אותו ציניקאי יכול להמשיך ולחשקות: נו? היו שלר שה שרי-מפד"ל בממשלה. כולם היו ניצים, וכולם הטיפו לסיסוף קדוש. אחד נפטר, במקומו בא אחר. במה ייבדל השר זבולון המר מן השר יצחק רפאל, למשל, שגם הוא נוהג כאביר ארץ-ישראל השלמה? האם יהיו כנפיו של הכרוב המר שונות מכנפי המלאך רפאל? זוהי מחשבה מרגיעה. אבל אין היא נכונה.

י ש במדינה הרבה מנגנונים מיפלגתיים. יש בידי נסים פוליטיים. יש אגודות מיקצועיות של כוסים מיפלגתיים. יש מעודני-יוכחים באיצטלה של מיפלגה. יש אגודות לקידום הקאריירה הפוליטית של פלוגי או אלמונית.

אבל יש בארץ רק תנועה פוליטית אמיתית אחת — גושי-אמונים.

גם — ובעיקר — מי שמתנגד לכל מילה ולכל מעשה של תנועה זו, הרואה בה את חיל-החלוצ של השואה הלאומית הבאה, אינו יכול ואינו צריך להעלים עין מכוונה.

זוהי תנועה אמיתית. לחבריה יש מוטיבציה חזקה מאין כמותה — אמונה פשוטה וזקה שהיא כולה מיק"ש אחת. החובקת את כל שטחי החיים, והמשיבה בפשר שות נוראה על בעיות דורנו.

בגוש זה אין פולחן-אישיות, ואין בו התתרוצצות האומללה של עסקנים רודפי-קאריירה, המציינת את כל הגושים הפוליטיים בארץ, מימין ומשמאל. מנהיגיו האמרי-תיים אינם יודעים כלל לציבור הרחב. היעד העומד לעיני הגוש אינו עוד כיסא בכנסת. לישוהו מאנשני הגוש אינו מעוניין כלל בכנסת. זוהי אופוזיציה חזקת-למנטארית אמיתית, היוצרת כוח במקום היחיד שבו צוי מח כוח פוליטי אמיתי — ברחוב.

בגלל כל התכונות האלה, מסוגל הגוש להפעיל המר-נים, לרכז סביבו מבלי מרחבי הימין וחדת, להכריח גם מנגנונים מנוונים ועסקנים מושחתים לצעוד בעיקבותיו.

ה דברים מצדדים כמהדורה חדשה של נאום בילעם. אם ביקש בילעם להזהיר את יושבי הארץ מפני המחנה העולה עליהם מן המידבר, הרי ההשוואה היא במקומה.